

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput IX. Idem Abbati & Fratribus de (a) Lorongio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

præstatione decimarum ex illis prædiis, quorum dominium non habent, veluti ex prædiis ab aliis conductis? Et communis DD. opinio ita distinguit, ut si privilegii formula sit, quod non solvant decimas de prædiis suis, vel propriis, tunc teneri monachos ex prædiis conductis decimas persolvere: si verò privilegii formula sit, quod non solvant decimas de prædiis, quæ habent, tunc nec de prædiis conductis decimas debere, quando prædia illa suis manibus, vel saltem sumptibus excolunt, juxta textum in *cap. decimas 16. q. 1. cap. ex parte, hoc tit.* nam si religiosi exempti agros conductos propriis manibus, vel sumptibus colant, fructus ex laboribus suis sunt percepti; unde ex eis decimas præstare non debent. Sed cum habeamus præsentem Alexandri III. decisionem, non est cur hac distinctione utamur; Alexander enim expressè statuit, de prædiis à se conductis monachos decimas solvere debere, & rectè; nam verba privilegii, de quo in *dicto cap. 3. cap. ex parte*, ibi: *Laborum suorum*, propria significatione comprehendunt tantam prædia, in quibus dominium habent; pronomen enim illud *suorum*, dominium significat, *cap. quo jure 8. dist. 1. 2. §. 1. ff. de relig.* ideo ad prædia conducta portigi non possunt. Accedit; nam hujusmodi privilegia ita interpretanda sunt, ut quantum minus lædant jura

parochialia. Barbofa *de offic. Parochi. cap. 28. §. 3. num. 74. probavi in cap. 4. hoc tit.* sed si ad prædia conducta privilegium hoc protraheretur, facile conductis prædiis à monachis fraus fieret juri parochiali: quare ad ea privilegium non est protrahendum. Difficultas tamen non levis est circa prædia in emphyteusim accepta à monachis. Et etiam ex eis prædiis propriis manibus cultis decimas esse præstandas docuit P. Suarez *dicto lib. 1. de decimis; cap. 19. num. 12.* Sed contrarium, & rectius, docuerunt Covar. *lib. 1. var. cap. 17. Gutierrez lib. 1. canonic. cap. 21.* nam prædia emphyteuticaria verè & realiter propria censentur, saltem quoad dominium utile, *l. 1. C. de jure emphyt. l. 2. C. si ager vectig. ergo cum ipsa prædia pertineant ad dominium monachorum, & propriis sumptibus excolantur, erunt immunia à præstatione decimarum, etiam virtute talis privilegii: tum etiam, quia emphyteusis valde differt à locatione, §. adeo, Instit. de locat. l. 1. §. 2. C. de jure emphyt. l. 28. titul. 8. partit. 5.* sed in præsentem tantum à prædicto privilegio excipiuntur prædia conducta: ergo non debet Alexander III. extendi ad prædia emphyteuticaria, cum non ita facile in fraudem juris parochialis possint prædia à religiosis in emphyteusim accipi, ac locari.

C A P U T IX.

Idem Abbati & Fratribus de (a) Lorongio.

Suggestum est nobis ex parte vestra, quod Abbas, & fratres monasterii de (b) Ursino, decimas à vobis auferre conantur, & alia damna, & gravamina vobis irrogare non cessant. Quia verò non decet honestatem vestram, sive religionem monasticam, litibus, & contentionibus intendere, d. v. p. A. f. m. consulimus, & hortamur, quatenus cum prædicto Abbate, & Fratribus super decimis ipsis, & aliis, unde inter vos est controversia, pacificè convenatis, ne pro hujusmodi contentionibus fama vestræ Religionis valeat denigrari; nam quando Romana Ecclesia ordini vestro privilegia dederat de decimis, ita erant ratæ, quod exinde nulli poterat de jure scandalum suboriri: sed nunc per gratiam Dei in tantum sunt augmentata ac possessionibus ditata, quod multi viri ecclesiastici de Fratribus vestris apud nos (c) querelam sæpe proponunt.

N O T E.

1. (a) *Lorongio.* Ita legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 9.* in sexta autem habetur *Dalon.* sed utrobique malè; legendum enim est *Dalon.* nam Dalonense monasterium est Ordinis Cisterciensis in diocesi Lemovicensi, fundatum anno 1121. ut ex Auberto Mireo referunt Mantique *annal. Cisterciens. dicto anno 1121. cap. final. num. 7.* Fratres Sarmathani *tom. 4. Gall. Christ. fol. 326.*

2. (b) *Ursino.* Forfan monasterium hoc Ursinense, seu Urservense, est Ordinis D. Benedicti, de quo hæc leguntur in Chron. Laufredi, edito à Philippo Labeo *tom. 2. Biblioth. fol. 263. Eo anno cenobium Urservense nonas Maii, luna ix. hora noctis 1. igne crematum est in diebus Richardi Abbatis.* Fundatum fuit in diocesi Lemovicensi ab Hildegario Eofcopo, ut referunt Fratres Sarmathani *tom. 4. Gall. Christ. fol. 961.* qui illud Uzercense appellant. Ad Abbatem enim & monachos hu-

jus monasterii spectabant decimæ, de quibus in præsentem, forfan quia Ecclesiam parochialemangebant, aut privilegia ad eas percipiendas à Sede Apostolica impetraverant.

3. (c) *Querelam proponunt.* Unde Richardus Cantuariensis Archiepiscopus apud Petrum Blesensem *epist. 82.* acriter invehitur in ipsos monachos ex eadem causa, videlicet quia occasione exemptionis decimarum, cum ampla prædia possiderent, jus parochiale admodum lædebat. Verba Richardi retuli suprâ, *in cap. 4.*

C O M M E N T A R I U M.

4. CUM monachi Cistercienses exempti essent à decimarum solutione ex prædiis propriis laboribus, ac sumptibus cultis, & ampla prædia possidere cœpissent, magnum præjudicium irrogabatur parochis, ut propositum fuit in Concilio Lateranensi celebrato sub Alexandro III. ut refert Mantique *tom. 3. annal. Cisterc. anno*

anno 1179. cap. 3. Unde Alexander III. decrevit, huiusmodi privilegium revocandum esse, cum cepisset admodum esse damnosum: quod etiam docetur in cap. quid per novale, de verb. sign. l. 4. in fine, l. 5. tit. 20. part. 1. & in quocunque privilegio regulariter observatur. l. ex facto 4. ff. de vulgari, ibi: Iniquum fieri incipit privilegium Principis. Et cap. quanto, de censibus. l. 1. §. Trebatius, ff. de aqua quorid. unde aiebat Tacitus lib. 3. histor. quod apud Sapientes casta habebantur, quæ nec dari, nec accipi salva Republica poterant. Exemplum extat in actis Alphonsi, & Sancii apud Marianam lib. 12. histor. Hispan. cap. ult. & illustrat Grotius lib. 2. de iure belli, cap. 14. num. 12. Nec obstat regula Decret. de regul. juris in 6. ubi docetur, privilegium Principis perpetuum esse debere; nam id procedit, nisi adfit causa publicæ utilitatis, quæ suadet, ut revocationem privilegii, juxta casum hujus textus, & aliorum, quos adducunt Glossa, & Pechius in dicta regula Decret. vel cum privilegium concessum est ex causa onerosa; tunc enim revocari non potest, quia transit in vim contractus, ex quo Princeps etiam subditis efficaciter obligatur, cap. 1. ubi vulgo notatur, de probat. Illud tamen dubitari solet, an eo casu, quando apparet, ex tali exemptione Ecclesiam enormiter læsam esse, ut privilegium ipso jure amittatur, sit necessaria superioris revocatio? Quam questionem disputant Felinus in cap. cum accessissent, de consuet. P. normitanus in presenti, num. 4. Et est communis antiquorum resolutio, delictum esse assignandum: aut videlicet privilegium est insertum in corpore juris, aut non est insertum. in primo casu asserunt, quod superveniente enormi læsione Ecclesiæ, non revocatur ipso jure privilegium; secus tamen in secundo casu. Sed hæc distinctio sustineri non potest, ex l. ex

facto, ff. de vulgari, ubi privilegium patri concessum, quod possit pro filio furioso restari, cessante furore, ipso jure revocatur, absque aliqua declaratione. Quare omissis variis sententiis, dicendum est, quod si ipsi privilegiato confiteri Ecclesiam enormiter læsam esse ex privilegio, eo ipso absque alia superioris declaratione amittere privilegium in foro interiori, adeo ut decimas, quas non solverit, teneatur in foro interiori restituere ex celebri doctrina Glossæ in cap. rescripta 25. q. 2. Et ratio est, nam eo casu constat privilegiato de mente concedentis; & semper privilegium habet intrinsecè eam conditionem, videlicet si Ecclesia non lædatur enormiter. Si ergo in principio concessionis talis læsio impeditur privilegii concessionem, multo magis suspenderit, aciet illud cessare; & eo casu non poterit privilegiatus tali privilegio uti in foro conscientiarum: at in foro contentioso non poterit Ecclesiam parochialis propriâ auctoritate cogere Religiosos ad decimarum solutionem, sed necessaria est iudicis sententia: at vero si enormitas læsionis liquido non appareat, ita ut arbitrium superioris necessarium sit, tunc adeundus est Summus Pontifex, qui juxta rei qualitatem decernat, an privilegium eo casu locum habeat, nec ne; nam solus ipse, qui privilegium concessit, potest de ejus viribus cognoscere, ut probavi in cap. cum venissent, de iudic. Id verò summè notandum est, quod et si eo casu declaretur à summo Pontifice læsionem enormem esse, adhuc poterit ex ipsius voluntate sustineri privilegium quoad aliam partem: quod ab aliis Ecclesiæ Prelatis ex delegatione cognoscentibus fieri non potest; quia eo ipso, quod constitit parochiam esse enormiter læsam, tenentur declarare privilegium in totum cessasse, ut in presenti textu supponitur.

CAPUT X.

Idem (a) Tarracon. Episcopo.

EX parte tuæ fraternitatis noveris pervenisse ad nostram audientiam, quod albi monachi, & (b) nigri, & quidam alii religiosi viri Ecclesias tuæ jurisdictionis redditibus decimarum spoliare præsumunt occasione privilegiorum, quæ sibi Romana indulserit Ecclesia. Sanè tuam nolumus latere prudentiam, quod sanctæ memoriæ prædecessores nostri ferè omnibus Religiosis decimas laborum suorum concesserant: sed bonæ memoriæ prædecessor noster (c) Hadrianus solis fratribus Cisterciensis Ordinis, & Templariis, & Hospitalariis decimas laborum suorum indulserit: cæteris autem tantum, ut de novalibus suis, quæ propriis manibus, & sumptibus excolunt, & de nutrimentis animalium suorum, & de (d) hortis suis decimas non persolvant, concessit, quem super his imitati sumus, quia ii, quibus indulta sunt decimæ de (e) novalibus suis, & de nutrimentis animalium suorum, & de hortis suis, hac occasione decimas de aliis rebus Ecclesiæ suæ non debent, nec possunt subtrahere, vel sibi aliquid ulterius vindicare.

NOTÆ.

1. (a) Tarracon.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 10. post Concilium autem Lateran. pag. 13. cap. 5. habetur Trecenti; sed retinenda est communis litera, videlicet Tarracon, nam in ea Metropoli erant temporibus Alex. III. Templarii Hospitalarii, Monachi

Benedicti, & Cistercienses: de Tarracon. nonnulla notavi in cap. i. de bis, quæ vi.

(h) Albi Monachi & nigri.] Nigrorum monachorum mentio fit à Flavio Dextro in chron. anno 419. ibi: Canali in Lusitania monachi nigri ab anno 394. In cujus commentariis Vivar. exultimat eos fuisse discipulos S. Marini, qui ut Sulpitius Severus auctor est, plura construxit monaste-